

EDINOST

Glasiló Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edini je moč«

»EDINOST« izhaja 2krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tračkah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrence, »Neva tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrence« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Našim prijateljem!

Zopet je za nami eno leto častnega boja za pravico našega naroda, z novim letom začne naš list 10. leto svojega življenja in reči se mora, da je v tem času prebil mnogo težav, pri vseh teh težavah pa vedno boljše napredoval, tako sicer, da denes zavzima gotovo jako častno mesto mej slov. novinarstvom. Iz neznanega lista postal je denes tudi od nemških in ital. listov pripoznan dvakrat v tednu izhajajoč, svoje narodno stališče odločno braneč in narodno zavest posebno mej Primorskimi Slovani širjajoč list. Časi so vsakdan resnejši, posebno pa tukaj na Primorskem. Boj za naš narodni obstanek postaje z vsakim dnevom težavnejši in ozbilnejši, kajti naši sovražniki so opazili, da se mej nami vendar le utrjuje narodna zavest in zato se boje, da utegnó zgubiti svoje gospodarstvo nad nami. Zato pa je njih odpor na naše pravične zahteve vsak dan hujši. Ti naši sovražniki tudi dobro vedo, da je naš list en glavnih činiteljev pravičnega boja proti njihovemu neopravičenemu gospodarstvu, zato pa ima toliko težavnejši položaj in potrebuje ter je tudi vreden toliko večje podpore od vseh slovenskih rodoljubov.

Želja naša je bila, da bi bil naš list uže dosedaj dospel do tega, da bi trikrat na teden izhajal; ta želja je v nas še vedno živa, in se sčasoma tudi vresniči. Toda previdnost nam ukazuje, da se v tem obziru ne smemo prenačiti. Uprav iz tega obzira pa, da bi naš list še močnejši in odločnejši postal, priporočamo ga vsem slovenskim rodoljubom, da ga z novim letom še zdatnejše podpirajo, nego so ga dosedaj. Naša naloga je težavna, v domačem taboru ena najtežavnejših, to vidi vsak, kedor čita poročila o tržaških vsakdanjih dogodkih. — Naš list bode po novem letu, kolikor mogoče, svojim čitateljem postrežal še z boljšimi članki, nego letos. skrbel bode za zanimiv in podučljiv listek, za gospodarske in trgovske članke in poročila in za tržaške novosti in bode se sploh v tem obziru oziral na vse slovenske dele in tudi na Slovanstvo sploh. Trudil se bode, da postane še zanimivejši in koristnejši nego je bil letos. Kadar se bodo torej te praznike naši domačini in rodoljubi zbirali okolo domače mize, naj ne pozabijo naše »Edinosti«, ki je postala uže v marsikakej hiši zvesta tovaršica.

Rodoljubi naj se naročajo sami, ali tudi na druge svoje znanke in prijatelje vplivajo, da postanejo prijatelji in podporniki našega lista. Pri tej priliki pa naj tudi tisti naši stari naročniki ne pozabijo na nas, ki so nam še kaj dolžni, kajti se starim letom prijatelji vse staro poravnajo mej seboj. »Edinost« stane za vse leto f. 6, za pol leta f. 3, za četrt leta f. 1.50 za 1 mesec 50 soldov.

Uredništvo in Upravištvo.

Narodnost in država.

(Dalje.)

Pojmu »narod« stoji na strani narodna država. Ali nobena taka narodna država se ni mogla ustanoviti brez vsaj nekaterih tujih elementov, kakor smo uže omenili; tako ima Francija, akoprem narodno uprav centralizujoča država, svoje Italijane v Korziki, Španija ima svoje Baske, Italija ima svoje Skipetarske in Slovanske jezične otoke, Ruska ima svoje Frize, Este, Lete in razne druge ostanke starih ljudstev. Pri vsem pa so vse te države eminentno narodne države.

V resnici torej narodne države ostanejo vsejedno take, ako tudi imajo v sebi kake državne narodnosti neenake odlomke drugih ljudstev, ali v teoriji je taka država vedno bolj narodna, kolikor bolj se jej posreči, da več takih tujih narodnosti v njej skupljenih izjednači z državno narodnostjo.

Kolikor hitrejša in boljše se zgodi tako zjednačenje, toliko boljše za državo, ker ona v tem postane trdnjša in pripravnejša za napredek. Do take stopinje je dospeló uže mnogo držav; država na tej stopinji podobna je krepkemu mladeniču z natančno izraženim

značajem, odločno voljo in moško zavestnostjo.

Nekemu mogočnemu nagibu sledé je torej neka glavna naloga narodnih držav, da se tuje v državi vtopi v lastnej narodnosti in to prizadetje je do neke meje celo opravičeno; ali zopet le do neke meje, kajti kakor hitro gre čez oni tir, kateri je kakej državi predpisan po naravi, potem postane tako prizadevanje tlačenje in nasilstvo. (Zapazimo si dobro! Ured.)

Prizadevanja narodnega izjednačenja pa ne nahajamo le pri enih ljudstvih in državah, ono se kaže pri raznih ljudstvih in državah, mi ga moremo opazovati tako dobro v republiki, kakor v absolutnej državi.

Vse državne oblike se vjemajo z narodnostno podlago, kar je dokaz, da predstavlja narodna država najbolj razvito politično stanje, da najbolj odgovarja zgodovinskemu zakonu, in to za dolgo časa, ker prav težko tako hitro kaka druga državotvorna ideja izpodrine narodno idejo.

Izjemoma more tudi še v sedanjih časih narodnostni zakon zmagati, kakor se je to zgodilo v severni Ameriki; ali to so razmere, katere se dobro ne dajo primerjati Evropskim razmerom.

Ako smo torej našli v popolnoma narodnej državi najpopolnejšo formo države, katera odgovarja največji krepkosti, ne smemo pozabiti, da pri vsem tem imamo v Evropi še mnogo državnih organizmov manjše popolnosti, ki polagoma vodijo od čisto narodne do narodno mešane države.

Prav čisto narodna država, brez vsake primešave, nahaja se le v teo-

riji, kakor smo uže videli. Ali kolikor več je v kakej državi tujih elementov, toliko bolj zgubi država svoj narodni značaj, toliko bolj trpi nje notranja krepkost.

To je posebno v takih državah, v katerih so taki tuji elementi uže tako močni, da se ne dajo več jezično zjednačiti z glavno narodnostjo; take države se niti ne morejo več imenovati narodne, ampak so mešane države.

Ali tudi v tem obziru je mnogo razločkov. Od romanskih narodov, ki so v narodnem obziru najpopolnejše organizovane, pa do Turškega, ki je državno na najnižji stopinji, ker tam vlada zgoljiva manjšina Osmanlijev nad ogromno večino drugih v Turškej spojenih narodov, je vmes vse polno državnih organizacij, katere manj ali več odgovarjajo narodnostnemu načelu.

Ako pa ima skoraj vsaka država le odlomke tujih narodnosti v sebi, ki se ne dajo tako hitro zjednačiti z državno narodnostjo, poznamo tudi take mešane države, v katerih so po tri narodnosti, vendar tako mešane, da po nikakem ni mogoče, da bi druga drugo podjarmile. V takih državah ima naravno eden teh narodov vodilno nalogo. Taka država je Švica, v kateri živé Francozi, Italijani in Nemci; vsi ti trije narodi so v Švici popolnoma enakopravni, pri vsem tem pa imajo Nemci neko prvenstvo.

Ali Švica je, akoprem mešana, pri vsem skoraj tako trdna na znotraj in zunaj, kakor čisto narodna država. A temu je uzrok posebno to, ker vse te švicarske narodnosti so odlomki eminentno kulturnih ljudstev, katerih jeziki so svetovni in se jih torej mora

PODLISTEK.

Božič.

Črtica o običajih trž. okolice.
Spisal Levin.

Po veselem jesenskem času nastopi zima. Véló listje pada drugo za drugim z dreves, katera potem žalostno štrlé proti nebu ter pričakujejo spomladanskih dni. Vsa narava se zavije v turobno obleko, vse napolnjuje človeka žalostjo, ko zima nastopa.

Čmerni in bolelni starec zre žalostno iz postelje, kajti srce mu pravi, da mu bode zapustiti to dolino solza in se preseliti v boljše življenje. In res, zima spremi marsikateriga pod mrzlo gomilo! Kako neveselo pohaja kmetič po opustošenih poljih! Glavo ima povešeno, pod nego mu škriplje suhi sneg, ob cesti skačejo polusmrzli vrabci ter čivkajo in iščejo zrnice, da si utolaže lačni želodeček. Le v zakurnejši kmetijski sobi je še živahnost doma: tu se pleče, rezlja, ropota s kolovratom, smeje kakej smešnej pripovedki, katero ta ali oni izusti, ali tudi tu ni one živosti in radosti, kakor po leti sredi rumenega žita. Če ie vzdigneš obraz, zazreš ledne sveče, ki mole z stehne, ter ako duri le malco otvoriš, puhne ti v sobo mrzla sapa, ki ti koj nese roko pred usta, da vanjo huaš ali k peči, da si jo ogreješ.

Vse drugače je življenje po zimí v mestu. Namesti one naravne tišine in otrpnelosti, nahajaš tu več živahnosti. V

lepo razsvetljenih blestečih dvoranah se vrli par za parom; kavarne, polne tabačnega dima, prepolne so tu. Vendar pa si vsako miroljubče bitje rajše išče, ali vsaj želi one naivne priproste sreče v kmetijski koči. Tu je zadovoljnost doma, ako le ni domačih preprirov ali prevelicega pomankanja. Kder je družina zadovoljna z malim, akoprem trdo dela, tu je tudi pravo veselje doma.

Quello è vero gioire,
Che nasce da virtù dopo il soffrire;
pravi laški pesnik.

Ali, kakor nobena reč na svetu večno ne traja, tudi zima kmalu premine, smehlja joče spomladansko solnce izvabi človeka iz njegovega prebivališča in ga navdaje veseljem in upom.

V dolgotrajnem zimskem času napravljá kmet, ki se zgoli z obdelovanjem lastnega polja bavi, doma razne stvari in orodje. V tržaški okolici, zlasti v spodnji, kder bi se prebivalec več meščanom nego kmetom mogel zvati, vse je drugače, zgoli se kmetijstvom se baviti je tu skoraj nemogoče, ker obširnih km-tij manjka. Iskati se mora zaslužka drugje: zato tudi njegovi običaji in šege tem bolj ginejo. Ona preprostost, koja je pri naših prednikih toliko v čistu bila, pojemlje. Z nraij bolj se oddaljujemo od starih navad in š-g. ne držimo se več tako trdno, kakor drugod po Slovenskem, lepih starih šeg, ampak delamo bolj po »modi«.

Ves dolgi zimski čas torej prebije tržaški okoličan več v mestu in na delu, nego doma. Potreba ga v to sili in tej se ne moremo ustavljati; potreba ga žene od hiše, da ne more v tej uživati zlatega miru v zimskem času. Ves utrujen oi

teškega dela želi si na večer počitka in ne more z drugimi se veseliti. Samo nedelja mu preostaje; to pa, žalibog, sprovede mnogokrat tudi od doma v kakej pivnici. Vidno je, da se časi preminjajo, ter mi z njimi, kajti vsako leto manj veselo pričakujemo preveselih božičnih praznikov.

Kakor zvezda na oblačnem nebesnem oboku prikaže se v žuljočem trdem zimskem času veselí Božič: srce se radostno človeku, ko misli na ta svetek. *Gaudete in Domino semper: iterum, dico, gaudete.* pravi sv. Pavel: veseli se, o kristijan i ti tega imenitnega praznika, veseli se ga iz srca! kaj bi vedno žaloval in tožil, saj nič ne pomagá, srčno upaj in srečen bodeš!

Kaj bi govorili o pomenu tega praznika, kadar vsakemu še kaj vernemu kristijanu srce radosti utripel! saj je vsakemu znano, da tedaj obhajamo rojstvo našega Zvečdarja, kateri nas je obiskal. *da razsvetli te, kateri v tmini in smrtne senosede, da ravna naše noge na pot miru* (Luk.). Pomislimo le na veselo zvonjenje, ki se ta dan doneče razlega po hribih in dolinah ter vabi vernega Slovence v božji hram. Ni, rekel bi, praznika, ki bi tako v srce segal, kakor prav ta.

Drugače je življenje na kmetih in drugačno po mestih; tam se nepopačeno kmetstvo ljudstvo, v katerem je verski čút, trdnjeje zasajen, mnogo več raduje praznika, nego mestni prebivalec. Kako živo se raduje naš kmet in veseli Božiča! Ves advent se skrbno pripravljá, da ga dostojno praznuje. Tuli mej okoličanskimi prebivalci živi še lepa navada, da se, zlasti v nedeljah, po opravljeni večernej molitvi kaka lepa pesnica zapoje. Veselo ti doni

to lepo petje na uho, ako kak večer v vasi postojíš in poslušaš, nehoti ti prihajajo na misel stari srečni časi.

Rano v jutro se napravi spodnji okoličan v mesto in na delo grede, stopi prej v cerkev, da tam prisluštuje pri zornicah, zato vidiš v temnem jutru svetilke, ki se s hriba proti oddaljeni cerkvi pomičejo, ter čuješ glasno pomenjkovanje v domačih zadevah. Ni ti žal, ako sam stopiš z okoličanom v razsvetljeno cerkev, kder željno poslušaš lepo ubrano petje, spremljano od glasno donečih orgelj: vse Mariji na čast.

Ko nastopi predbožični dan, tedaj je vse prav zgodaj na nogah; možki se napravljajo v firno cerkev in potem na delo, ženske prav tako; le dekla, ali stara mati ostane doma, ako so otroci še majhni, da jih varuje, če pa so odrasli, vstanejo i oni ter gredo k maši.

Potem pa vsi skrbno pospravljajo in prireajo, kar je potrebno za drugi dan. Ženske v spodnji okolici, perice, spravljajo opravo, perilo, v pletenice (»plenjerje«) ter ga nose v mesto, da dobe denar, s katerim nakupijo kaj boljšega za prihodnji veliki svetek; mladice delajo enako, da si vkupé kak nov trak, ruto ali česa družega; hlapec (ako je pri hiši), najeti mož, starejši sin, ali sam hišni gospodar, napoti se v bližnji poluizsekani »boršt«, da tam izkoplje in domov pripelje čok, kateri mora na večer za ognjem čepeti v spomin na prednike, ki so to v večji meri in veselje delali nego njih potomci. Tak čok (ali »čopo«) zove tržaški okoličan »božič«; naj vsaj ta spominja na stare čase, ko je v okoličanih še vladala blaginja in dobrostanje. Vaj mlajši rod postaje zmiro-

učiti ter se jih tudi rad uči vsak omikanejši Švicar, ker torej niso neke sumnosti in nevošljivosti mej temi narodi. — Tudi je mej vsemi Švicarji skupna državna misel močnejša od strogo narodne ideje, Švicar sicer zelo ceni svoj materin jezik, ali ne misli nikoli na spojenje z ono državo, v kateri je enega ali drugega narodnost državna narodnost, ako bi to bilo, onda bi bila Švica uže davno razpadla. Švica ima v tem obziru svoje skušnje. Leta 1789. je bila francoska prekucija vzela v svoj vrtnec francoski del Švice, to bi bilo kmalo Švico uničilo; — ali Švicarji so si to dobro zapomnili in leta 1870, ko je bila vojna mej Nemci in Francozi, niso se ne švicarski Francozi navdušali za Francoze, ne nemški za Nemce.

Iz tega se vidi, kako močna more postati državna ideja tudi v mešanji državi. Pozabiti pa ne smemo, da v tako svrhu je treba tudi dobrih zakonov in pametne vlade. — Prav tako podučljiva v tem obziru je sestava Belgijske države. V omenjeni državi so spojeni romanski Valoni z german-skimi Flaminci. Zadnji so bili dolgo časa v uporu proti prvim, a nazadnje ste si obe narodnosti sporazumeli in živiti zdaj popolnoma enakopravno v miru v jako srečni državi. Akoprem pa imajo v Belgiji Flaminci večino, pri vsem tem je francoski jezik (jezik Valonov), torej manjšina, po nekako državni jezik, kajti francoski jezik se rabi v Belgiji v javnem življenji, kar pa ne preti prav nič narodnemu pravu Flemingov, kateri imajo pravico povsod posluževati se svojega jezika. Srečna Belgija je imela mnogo neviht in leta 1848. se je celo mislilo, da jo Francozi sebi podvržejo, ali francoski Valoni sami so odbili neko bando francoskih republikancev, katera je prestopila Belgijske meje, in Valoni in Flamingi so se zbirali okolo svojega kralja, pametnega in pravičnega Leopolda ter mu ostali udani in zvesti.

Sijajnejše pa se ni nikder rešila naloga mešanih držav, nego v Švici in Belgiji. Obe omenjeni državi dajo nam po nekakem dokaz, da morejo obstati razven strogo narodnih, tudi še druge oblike držav.

Čisto narodna država je podobna skali, ali tudi zid se more s človeškim delom napraviti malo manj

trden od skale, tak zid more postati mešana država. Težko je delo takega zida in šestokrat se ne posreči. Taka mešana država je tudi naša Avstrija, katerej je treba v prvi vrsti obračati pozornost naših čitateljev. Avstrija je narodno mešana država, ali v tem pogledu nema niti para v Evropi. Ona ima proti mejam dele drugih samostalnih narodov (Nemce, Italijane, Rumunce, Srbe), kakor tudi samostojna ljudstva (Madjare, Čehe, Slovence) v sebi, in vsi ti narodi in deli narodov so močno različni toliko glede jezika in vere, kakor tudi glede omike, politične zrelosti; nič manjša ni razlika glede materialnega razvitka. V Avstriji imamo celo bogatejša in revnejša ljudstva, v obče pa se more priznati, da je Avstrija od narave ena najboljša obdarjenih držav Evrope in lahko bi bila tudi ena najsrečnejših.

Kaže se, kakor, da bi bila Avstrija država vseh srednjeevropskih narodov, država brez naroda, pri vsem tem pa država narodov. Zrno države so dedne nemške dežele, tam je bil sedež dinastije in vlade, katera je najprej kazala značaj vojaškega, kesneje pa birokratičnega absolutizma. Deželni zbori, ki so bili po vseh kronovinah, sčasoma so zgubili vsako veljavo izimši ogrski državni zbor. Pod Marijo Terezijo, in za Jožefom II. je Avstrija postala nekoliko močnejša centralizirajoča država.

Uprav narodnega značaja ni imela sicer vlada, ali nemški jezik je bil uradno občevelni jezik v vseh kronovinah, razven v Dalmaciji in na Primorskem, kder je bil občevelni jezik italijanski, in na Ogerskem, kder so se uradi posluževali latinščine.

Uradništvo in vojaštvo je bilo oni mavec, ki je držal skupaj državno poslopje, duhovščina, povsod jako čislana in ljubljena, pa se je malo menila za politiko. Vsi trije glavni stanovi: uradniki, duhovstvo in vojaštvo, spoštovaje državno vrhovno oblast, bili so torej glavni stebri države.

Na takej podlagi je bilo videti, kakor da je to državno poslopje trdno kakor skala; le dve kronovini sti veljali uže pred letom 1848. za nezanesljivi in ti isti bili Lombardo-Beneška in Galicija, v katerih obeh so bile žive druge čisto narodne aspiracije.

večerja napravljena, vzame oče v roko molek, koji v pošteni okoliščini bišil se zmiraj na steni visi, da se po večerji Bogu zahvali; ganjivo »napred« moli ter dostavi še nekaj očenašev na čast rojstva božjega Sina. Ko odmole, sedejo za mizo ter po večerjajo. Večerja je ta dan skoraj pri vseh enaka; mej drugim ne sme nocoj manjkati na mizi slastno zabeljene trske (bakalar, polenovka) in neke sorte cvrtja (tabakovni »fritjile«).

Zamolčati ne moremo tudi neke lepe otroške navade, ko je večerja dokončana. Po hišah, kder so otroci še majhni, napravi se jim po večerji novo veselje. Najmanjši se skrije očetu ali materi v naročje; mej tem obesi eden bišnih na verigo, ki nad ognjem visi (katero okoličano zove: »kadenje« (morebiti iz catteni), culo raznih stvari, katere je Božič prinesel. Ta navada je le v nekaterih krajih tržaške okolice in slična onej v drugih krajih za sv. Miklavža.

Ko je vse to dokončano, sedejo vsi okolo gorečega ognja ter jamejo prepevati v pozno noč. V prejšnjih časih so prepevali do enajstih in potem odšli v cerkev k polnočnej maši. Izmeji pesni, koje se v tem času po tržaški okolici pojo, omeniti nam je vzlasti one, ki se začnejo: »Pastirci, al' sliš' te« in »Poslan je angel Gabriel« itd. katere so jim tako ljube, da jih vedo na pamet! Te in še mnogo dru-

*) Res žal, da se je v okolici opustil stari prekrasni običaj in to zaradi razuzdanega mesta. Naj bi se v okolici polnočna maša zopet uvedla, da se držimo stare navade, kajti v okolici se ni bati onih nemoralnih činov, kateri so se godili v mestu, in zaradi katerih se je maša preložila na jutro. Ur.

Prave nositeljice avstrijske državne ideje so bile od nekdaj nemške in nemško-slovanske dedne kronovine, vojska, plemstvo, uradništvo, razumništvo in duhovščina.

S tem je pisatelj gotovo preveč in premalo povedal; vse drugo je po njem zastopalo državno idejo, le kmet in obrtnik ne; prav za prav pa je bila od nekdaj in bo Avstrija kmetijska država in kmeta je posebno duhovščina od nekdaj navdušala za državno idejo.

Kar torej pisatelj piše o stebrih državne ideje, ni prav jasno, ker ali se umeje samo ob sebi, ali pa je omejeno na nepravem mestu.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Gospodarska zbornica državnega zbora je 19. t. m. sklenola takoj v razpravo vzeti predlogi gledé podaljšanja zakona lokalnih železnice in gledé olajšav pri izknjiževanju majhnih dolgov. Vsled tega sta bila še v tej seji sprejeta oba ta dva zakona v drugem in tretjem čitanji, kakor tudi začasni proračun do konca meseca marčija, nabor novincev v letu 1885, podaljšanje izvenrednih sodeb v Dalmaciji, vsi zakoni, kakor jih je sklenola poslanska zbornica. Potem je grof Taaffe v cesarjevem imenu izrekel, da je državni zbor do 20. januarja odložen.

Na Dunaji se še vedno ni polegel strah, kateri je provzročila velika tatvina pri eskomptnej banki, tudi se tragedija še dalje vrši; v ponedelek se je zopet ustrelil načelnik efektnege oddelka giro in denarničnega društva, Ivan Lukas. Iz začetka se je mislilo, da se je usmrtil, ker je bil razžaljen na časti vsled tega, ker se mu je očitalo, da je zanemarjal svoje dolžnosti; ali dan danes velja navadno pri denarnih zavodih denar več, nego čast, in tako je tudi tukaj bilo; uže pri prvem pregledu njegove blagajnice se je našlo, da manjka v njej okoli 45.000 glđ.

Za Dunajsko novo mesto je vlada ustavila porote, ker so tam začeli rogoviliti anarhisti; ta naredba se predloži prihodnjemu državnemu zboru, da jo potrdi.

V Duhovem na Českem je Matice školska osnovala česko šolo za tamošnje česke otroke, a Duhovska občina se je zoper to pritožila pri upravnem sodišči, katero je pa prošnjo zavrglo.

Hrvatski sabor je sklican na 29. t. m.

zih starih pesni se sliši po okolici, mej temi je mnogo narodnih; te bi se morale zbrati in tiskati kot narodno blago.

Praznovanje Božića, kakor se vidi, v tržaški okolici je še precej preprosto in spominja na dobo boljše prošlosti. Starejši okoličani se drže še dan danes zvesto teh šeg, mlajši rod pa, kakor smo uže opomnili, od teh se zmiraj bolj oddaljuje.

Dovoljene naj nam bodo še nekatere opazke. Lepa in spodbudna se nam zdi navada, da nekateri okoličani na večer pojo; ali lepo in koristno bi tudi bilo, ako bi se kaj čitalo. Z veseljem opazujemo, da se zlasti knjige družbe sv. Mohora po okolici širijo in res so te prav primerne. Hišni gospodar, starejši ali kdo drug bi mogel v dolžih zimskih večerih in vzlasti v nedeljah družiti iz kakih bukev kaj brati; kar se pa sedaj, kakor menim, redko godi.

Časi postajajo tu v okolici zmiraj ozbilnejši in slabši, uboštvo sili na dan, vse bogastvo obstaja uže sedaj pri mnogih zgoli v žuljih njihovih rok in, če dostavimo i bližino velicega mesta, lahko sprevidimo, zakaj propadajo zmiraj bolj stari običaji, zakaj se ljudstvo zmiraj bolj bati ter udaja slabim navadam propalosti. Ono trpi toliko v materialnem kakor v nranem stanju; pijanstvo je tudi v nekotih krajih še preveč razširjeno. Blagost mineva bolj in bolj in tako, da boljše prihodnosti nam ni skoro in skoraj pričakovati.

Naj sklenem male te vrstice z srčnim voščilom in željo, da bi okoličani prihodnje leto v omiki in blagostanju napredovali ter se za Slovenstvo in čitanje slovenskih knjig kaj bolj zanimali. V to Bog pomozi!

Vnanje dežele.

Mej Srbijo in Bolgarijo se je neposredne pogajanje za porazum zopet razbilo, bolgarska vlada je pogoje, stavljenе od Srbije, nepogojno zavrgla. Tu bodo morale zopet velevlasti vmes poseči.

Po Macedoniji se klatijo cela krde la oboroženih Turkov ter ropajo, požigajo in moré, toda le mej krščanskimi Bolgari. Turške gosposke vse to dupuščajo ter gledajo bladnokrvno najhujša grozodelstva. Vsled tega zapuščajo Bolgari Macedonijo ter se selijo v vshodnjo Rumelijo. Ali bodo velevlasti res mirno gledale take grozovitosti v Evropi? Sramota res, da se turškemu gadu glava ne stare.

V italijanski poslanski zbornici je bil 21. t. m. sprejet načrt, po katerem se ima mesto Napoli o zdravstvenem oziru pregraditi. Te dni zbornica obravnjuje uvete, pod katerimi se imajo državne železnice prepustiti zasebnim družbam v lastnino. Spomina vredno je to, da se v Trstu bivajoči Italijanski podaniki za to stvar zelo zanimivajo ter nujno priporočajo vplivnim italijanskim poslancem, naj država železnice ne dá iz rok; kažejo posebno tudi na to, kako zelo se trudi avstrijska vlada, da železnice zopet podržavi.

Bismarku nabirajo njegovi prijatelji in privrženci dispozični zalog, ker mu ga državni zbor noče dovoliti. V Berlinu se je v ta namen ustanovil poseben začasni odbor, da to stvar v roke vzame in tako pokaže zaupanje v Bismarkovo narodno politiko.

Congo-konferenca je 22. t. m. razpravljala ameriški načrt neutralizacije, vendar pa to zadevo odložila, ker se je od več strani naglašalo, da to ne spada mej konferenčne naloge.

Na kongresu v Berlinu je bila 19. t. mes. podpisana mejnarodna pogodba za stran pripoznanja mejnarodne afrikanke družbe od strani Italije. Ta pogodba, kakor poroča »Agenzia Stefani«, zagotavlja Italiji v okolišju afrikanke družbe vse pravice in svoboščine, kakor tudi popolnoma svobodno trgovino.

Knez Bismark, kateremu se državni zbor postavlja po robu, pobija zbor s tem, da je priobčil zahvalno pismo nemškemu narodu, v katerem se naslanja na zaupanje nemškega naroda, katero mu daje pogum, da se bo vstrajno boril z strankami, katere z velikimi žrtvami pribojeno zjedinenje naroda v nevarnost pahajo.

V francoski poslanski zbornici je 19. t. m. poslanec Madier-Montjan predlagal, naj se odpravi poslanstvo v Vatikanu, a Ferry je naglašal nujno potrebo tega poslanstva ter hvallil razviti in pomirljivi duh sedanjega papeža. Madier-Montjanov predlog je bil zavržen z 298 glasovi proti 168. — 20. t. m. pa je zbornica sprejela ves redni proračun. Desnica ni glasovala ter izjavila, da je proračun organiziran primanjkljaj, potem so se seje odložile do 26. t. m.

Iz Egipta se poroča, da je namestni kralj pritrdil zahtevanju Nemčije in Rusije gledé zastopstva v komisiji za državni dolg.

Egiptovska vlada je izjavila, kakor potrjuje »Office Reuters«, da se uda zahtevanju Nemčije in Rusije glede zastopstva v komisiji za državni dolg, ako se za to izrekó vse velevlasti, ki so podpisale likvidacijski zakon. Avstro-ogerska, Francoska in Italija podpirajo Nemčije in Rusije zahtevanje.

O kitajsko-francoskem razpору poroča Agence Havas iz Shangaja: Kitajska vlada se pri poslancu Patenotre prizadeva za mir, Ferry pa je temu zaukazal, naj kitajske ponudbe odbije, ker se zdaj razpor more rešiti le z orožjem.

Iz Melburna v Avstraliji so došle vesti, da se je nemški prapor razvil na nekaterih delih Nove Irske, Nove Britanije, admiralitetnih otocih i na severnem pobrežju Nove Gvineje.

DOPISI.

Trst, 23. decembra. — (Izv. dop.) — (Cikotija. — Obedankovanje. — Benin. — Mestni zbor. — Reka-Bistrica. — 4 sold.

Ko je skrbna gospodinja po hiši vse lepo pospravila, očistila in »ofrigala«; ko ni pozabil kak moških dimnik omesti, le se v okajene hišici svete po stonah »pokrivače« za lonce in na »škanciji« (prej dalu) čista posoda, pride na večer domov hišni gospodar. Veselje se mu bere na zadovoljnem obrazu in raduje se z družino veselega večera.

Noč nastopi, v sobi goré v nekaterih hišah svetle lučice pri jasnih, katere so otroci napravili. Za ognjem na nizkem ognjišču tli požasi klada, za ognjem sedi hišni gospodar in otroci okolo njega. Mati se vrti okolo ognja in kuha večerjo, katera je danes, rekel bi, nekako pomenjiva. V vasi se sliši gosto streljanje se samokresi in možnarji v znak veselja.

Ali kdo ne bi se veselil z nepopačenim kmetskimi srcem? Ono pozabi tedaj vseh muk in težav, vseh grenkosti, katere je moglo prebiti i zadovoljno se raduje z družino! Vzemi mu vero in vzameš mu vse. Bonus vir sine Deo nemo est, pravi uže Seneka in brezbožci (atei) trdi Kleobul — ljudje so, koji nemajo nobenega pojma o resnici, ako ne po lastnih čutkih, ne spoznajo nobenega drugega bitja razven sebe, niti drugega dobrega razun lastnega; nobene druge dolžnosti nego proti samemu sebi.

Ali, razmotrujmo nadalje veselje in radost okoličana v tem večeru. Predno je